

Сучасні напрями розвитку суспільства

Колективна монографія

УДК 009:3(082)

С91

С91 **Сучасні напрями розвитку суспільства:** кол. моногр. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. – 205 с.

ISBN 978-617-7886-36-4

Рецензенти

Штулер Ірина Юрїївна,

*доктор економічних наук, професор,
перший проректор ВНЗ «Національна академія управління»*

Погорїла Світлана Григорїївна,

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри славїстичної філології,
педагогіки і методики викладання
Білоцерківського національного аграрного університету*

Харченко Артем Вікторович,

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри українознавства, культурології та історії науки
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»*

*Рекомендовано до друку редакційною колегією збірника наукових праць
«Соціально-гуманітарний вісник» (протокол № 4-мн від 30.05.2022)*

У монографії висвітлюються актуальні питання сучасних напрямів розвитку суспільства. Досліджуються проблеми розвитку педагогіки, соціології, філософії, психології, соціальних комунікацій, спорту, фізичної культури, туризму, мистецтвознавства, культурології, філології, історії, економіки, управління, права. Монографія буде корисною науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також широкому колу осіб, які цікавляться сучасними напрямками розвитку суспільства.

ISBN 978-617-7886-36-4

© СГ НТМ «Новий курс», 2022

© Автори, 2022

Розділ перший.**Педагогіка, соціологія, філософія, психологія,
соціальні комунікації**

1.1.	Модернізація організаційних форм навчання у ЗВО в умовах парадигмальних змін: теоретичні основи	...	6
1.2.	Psychological principles of ethics as a result of oversaturation of barbarism in human relations	...	13
1.3.	The study that was killed:phantom reflections on moral capitalin modern poetry in ukrainian and russian	...	17
1.4.	Семантичні аспекти поняття «толерантність»	...	22
1.5.	Фактори ефективності стратегії цілісного використання інструментів онлайн комунікації для побудови персонального бренду HR директора компанії	...	30
1.6.	Естетизація війни: неолібералізм, нарцисизм, діджиталізація	...	39
1.7.	Формування цифрової компетентності майбутніх інженерів під час розв'язування фізичних задач	...	50
1.8.	Концепції «навчання впродовж життя» та «безперервне навчання» в системі навчання дорослих	...	56
1.9.	Formation of a knowledge system about the geographical shell in the process of studying the course «General earth science»	...	61
1.10.	Formation of pedagogical skills of future teachers of geography on ecological education in the conditions of secondary school	...	66
1.11.	The value of the course «Geology with educational practice» in the environmental education of future teachers of geography	...	72
1.12.	Викладання дисципліни «Етика ділового спілкування» як засіб формування комунікативних компетентностей у студентів технічних ЗВО у міжкультурному середовищі	...	77

Розділ другий.**Мистецтвознавство, культурологія, філологія,
історія**

2.1.	Небо як осягнена далечінь у поезії Марії Тіллó «Поринути у втішну прохолоду!»	...	82
2.2.	Особливості художньої виразності у відтворенні реалій епохи в романі Галини Тарасюк «Блудниця вавилонська»	...	86
2.3.	До питання виникнення й ранньої історії Ужгорода	...	92
2.4.	Кількісні та конотаційні характеристики німецькомовних фразеологізмів з гастрономічним компонентом	...	99
2.5.	Категорії «символ» та «світло» в структурі середньовічної естетики	...	103
2.6.	До питання використання перекладу при навчанні української мови як іноземної на початковому етапі	...	113

Розділ третій.**Економіка, юриспруденція, політика,
публічне адміністрування**

3.1.	Legal regulation and international cooperation between the EU and Ukraine	...	118
3.2.	Інвестиційні засади забезпечення розвитку економіки України	...	127
3.3.	Політико-правова роль європейського парламенту в процесі застосування ст. 50 Договору про Європейський Союз	...	135
3.4.	Щодо внутрішнього контролю майна комунальної власності територіальних громад	...	142
3.5.	Сутність, структура та стратегічні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємства	...	149
3.6.	П'ять глобальних проблем економіки	...	156

	Стор.
3.7. Економічна необхідність та розвиток особистого страхування в Україні	... 160
3.8. Ціннісний підхід у системі функціонування ринку інформаційних технологій	... 170
3.9. Особливості інноваційної політики в агробізнесі України	... 179
3.10. Роль людського капіталу в розвитку міжнародного бізнесу	... 184
3.11. Біоекономіка: необхідність розвитку концепції замкнутого циклу	... 189
3.12. Особливості застосування порівняльного методу в політологічних дослідженнях	... 200

Oleksandr Nepsha

Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

Larysa Prokhorova

Candidate of Geological Sciences, Associate Professor
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

Valentyna Ivanova

Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

1.11. The value of the course «Geology with educational practice» in the environmental education of future teachers of geography

In today's world, the problem of environmental education is widely recognized. Currently, the ecological direction in the system of vocational education in the process of ecological education of students of pedagogical institutions of higher education is becoming a significant factor, there is a need to integrate environmental and natural pedagogical education: there is a radical change of values, cultural norms and ideals. formation of ecological culture in students of pedagogical universities. The task of professional pedagogical education is to form a personality of a teacher with a high ecological culture, which would strive for optimal interaction with the natural environment, a personality characterized by the presence of beliefs, the need for activities to improve the environment. One of the indisputable facts was the need for a leading role and responsibility of the future teacher in solving problems of environmental culture in the younger generation, which is able to form a personality that has the beliefs of caring for nature. Therefore, the need to increase attention to the formation of environmental culture of students of pedagogical universities – future teachers becomes relevant at the socio-pedagogical level.

A number of domestic researchers have devoted their research to the problems of environmental education and upbringing. Researchers' research is as follows: the main purpose of environmental education is the formation of environmental culture, is a set of ecologically developed consciousness, emotional and sensory activity of the spheres of personality; Today, environmental education is a priority for the development of modern higher education and the education system as a whole.

Ecological upbringing and education is an indispensable condition for the general and ecological development of a comprehensively developed personality. «Education is a strategic basis for the development of the individual, society, nation and state, the key to the

future, the largest and most human-intensive sphere of society, its political, socio-economic, cultural and scientific organization»– said in the National Doctrine of Education [14].

As noted in the works of V. Ivanova, J. Sugonyak [4], V. M. Ivanova, G. V. Tambovtsev [5], L. A. Prokhorova and others [11], A. P. Rozsokha [12] that the ecological education of geography students of pedagogical institutions of higher education involves the purposeful formation of a special style of thinking – ecological, in which society and nature are part of the same system, functioning closely and complementing each other. Violation of the balance in this system just leads to negative consequences.

In the context of the above information, the opinion of O. M. Mandrick, M. S. Malovany and M. M. Orfanova that «Environmental education should be a long and interdisciplinary process, to study the basic problems of the environment, to enable young people to apply their knowledge and help students consider the environment in its entirety» [9].

Analysis of scientific and pedagogical literature [1, 3, 8, 15, 16] allowed to determine that the implementation of environmental education of students of higher education institutions should be guided by the following tasks:

- formation of the scientific basis of ideas about the functioning of the system «man-nature», which allows to understand the mechanism of this system in terms of environmental feasibility;

- development of skills and abilities for human interaction with nature from a rational point of view;

- popularization of ecological knowledge in order to attract more and more stakeholders;

- development of personal motivation in a rational attitude to nature;

- Involvement of students in the work of nature protection by organizing various environmental activities (subbotniks, development of ecological trails, ecological quests, landscaping), etc.

At the present stage of development of society, humanity is on the verge of a global ecological crisis, the anthropogenic burden on natural landscapes is so great that many negative processes are already irreversible. Man has mastered more than half of the land surface, about 100 billion tons of mineral resources are extracted from the earth's interior in a year, about 600 billion tons of industrial effluents pollute surface and groundwater. Along with the accelerated growth rate of the

planet's population, its needs for resources, energy, food and so on are increasing [7]. Therefore, it becomes important to carry out environmental education at all stages of human development.

By definition, environmental education is the formation of people's caring attitude towards the environment, which is aimed at protecting and rational use of natural resources. Geology is one of the disciplines of the physical-geographical block of sciences, the main object of study of which is the Earth, so in the course of mastering this discipline inevitably touches on topics related to careful (rational) attitude, for example, to the bowels of the Earth and beyond. Geology is a complex science, one of its branches is ecological geology - a relatively new direction, which deals with the study of ecological functions of the lithosphere, patterns of its formation and spatio-temporal changes under the influence of mainly man-made causes.

The course «Geology with educational practice» forms ideas about the unity of nature and society, develops the ability to assess the load on the geological environment from mining, develops a sense of personal responsibility for the environment.

Environmental education in the study of geology is carried out in several stages:

Stage I – students get acquainted with the main environmental problems associated with geological processes, study the mechanisms of their development and distribution.

Stage II – assess the environmental consequences of these processes, the severity of their manifestations in different regions.

Stage III – predict further developments and suggest ways to optimize. As a result, students form a clear idea of the problem as a whole and ways to solve it, growing awareness and personal motivation for a rational (environmental) attitude to nature.

There are a large number of environmental problems related to geological processes and land use, which are studied in the course «Geology with educational practice»:

1. Depletion of mineral resources. Most types of minerals are non-renewable, the process of their formation took millions of years, for example, coal seams formed about 350-280 million years ago, chalk deposits – 145-65 million years ago. This suggests that even if new deposits are formed, humanity is unlikely to be able to use them.

2. Minerals are extracted from the subsoil in various ways, which often lead to significant changes in the Earth's surface. For example, diamonds, various ores, etc. are mined in a quarry (open) way. As a

result, anthropogenic negative landforms remain on the Earth's surface, disturbing the ecological balance and spoiling the aesthetic perception of landscapes. The issue of reclamation of quarries and heaps has recently been proposed, a lot of different solutions are proposed: their use as objects of tourism, arrangement of ski slopes, landscaping with unpretentious species of vegetation.

3. Oil production is by pumping, as a result of the depths remain huge voids, then in these places there may be dips on the surface, leading to destruction and disrupting natural landscapes. In addition, there are sometimes accidents on oil-producing platforms or tankers carrying oil, leading to oil spills and pollution.

During the extraction of bulk minerals or their crushing (sand, marl, limestone, etc.), a huge amount of dust rises into the air, which reduces the transparency of the atmosphere, scattering solar radiation, and thus disrupts the thermal balance of the surface and pollutes the atmosphere with solid particles.

4. Deposits of toxic or radioactive minerals, as well as solid, poorly soluble waste generated during the extraction of, for example, rock salt (3-4 tons per ton of salt), eroded by precipitation, can get into surface and groundwater, and from there to people and cause poisoning.

5. Wind and water are destructive geological forces, they are doing a tremendous job to move loose rocks, it leads to the blowing of the surface layer of soil, dust storms, erosion and, consequently, the formation of ravines. Lands lose fertility, there are so-called badlands, getting a good harvest from them becomes problematic.

6. Mining leads to changes in groundwater levels and surface depletion. For example, during coal mining, groundwater is pumped out near the field, as a result of which depressive funnels appear, springs disappear, and so on.

The study of these phenomena in the course of geology is accompanied by an analysis of their negative consequences, the localization of environmental problems. The project method has proved itself here. Working on the material during the creation of the project, students are deeply concerned about these problems, they form a personal motivation to follow the principles of environmental management. By offering ways to rehabilitate quarries and heaps, students are directly involved in solving environmental problems. In addition to obtaining ecological and geological knowledge, there is also environmental education, as in the study of the negative effects of some geological processes, few remain indifferent.

Environmental education is also an integral part of geology practice. Students-geographers, studying the geological structure of the Zaporizhia region in the field, see what beautiful nature surrounds them, learn to love and protect it [2, 6, 11]. When conducting field research, which consists in digging holes, drilling, collecting geological samples, it is necessary to conduct all surveys carefully, without harming the environment and, if possible, with minimal damage to the surface. All pits after the study are carefully buried, the natural cover is restored [13].

Thus, we see that the issue of environmental education is now very relevant. Environmental education of students is an integral part of the formation of a harmoniously developed personality, and it must be carried out in all disciplines. The great role of environmental education is given to the study of geology in pedagogical institutions of higher education, it forms the idea of the planet Earth as a whole system, all shells of which are interconnected, and violation of any of them can lead to irreversible change. The ecological consequences related to geological processes are studied, the ways of solving ecological problems are developed, and, of course, the love for nature and natural resources, their rational use is instilled.

Sources

1. Герасимчук О. Л. Екологічне виховання в контексті сучасної парадигми сталого розвитку. Інноваційні підходи до виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах: матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції (м. Житомир, 22-23 травня 2014 р.). – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 401-406.
2. Гришко С. В., Прохорова Л. А., Левада О. М., Непша О. В., Зав'ялова Т. В., Іванова В. М. Екологічне виховання студентів-географів під час вивчення курсу «Геологія з навчальною практикою» в закладі вищої освіти. «Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»): журнал. – 2022. – № 1(6) 2022. – С. 141-150. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-1\(6\)-141-150](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-1(6)-141-150).
3. Донченко Л. М. Виховання екологічної культури студентів ЗВО в контексті гуманізації університетської освіти. Збірник тез II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «II Шкловськiчитання «Проблемисучаснихприродничо-математичних наук та методик їхвикладання». – Глухів, 2020. – С. 221.
4. Іванова В., Сугоная Я. Шляхи формування екологічного світогляду та екологічної культури майбутніх вчителів географії. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Інтердисциплінарні виміри / редактори-упорядники: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький. – Конін – Ужгород – Херсон – Кривий Ріг: Посвіт, 2019. – С. 223-225.
5. Іванова В. М., Тамбовцев Г. В. Формування екологічної культури майбутніх учителів географії в процесі вивчення дисциплін фізико-географічного циклу. Актуальные научные исследования в современном мире. – Переяслав-Хмельницький, 2019. – Вып. 11(55), ч. 6. – С. 91-96.
6. Іванова В. М., Шелудько О. М. Навчальна практика з геології як умова формування екологічної компетентності майбутніх вчителів географії. Наукове сьогодення: теоретико-прикладні дослідження та перспективи. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 17 травня 2019 року. – Мелітополь: Вид-во МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2019. – С. 20-22.
7. Екологічна геологія: підручник. / За ред. д.г.-м.н. М. М. Коржнева. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2005. – 257 с.
8. Екологічне виховання студентської молоді: Педагогіка вищої школи / авт.-укл.: З. Н. Курлянд. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
9. Мандрик О. М., Мальований М. С., Орфанова М. М. Екологічна освіта та екологічне виховання. Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування. Науково-технічний журнал. № 1 (19). –

2019. – С. 130-139.

10. Прохорова Л. А., Гришко С. В., Непша О. В., Зав'ялова Т. В. Педагогічні умови формування екологічної культури майбутніх учителів географії під час вивчення дисциплін професійного циклу. Інноваційна педагогіка. – Вип. 34. – Т. 2. – 2021. – С. 181-186.
11. Прохорова Л. А., Гришко С. В., Непша О. В. Екологічний зміст навчальної практики з геології та геоморфології географів-бакалаврів. Географія та туризм: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди (26 лютого 2021 р., м. Харків). – Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2021. – С. 26-31.
12. Розсоха А.П. Формування екологічної культури у майбутніх учителів географії. Молодий учений. – 2016. № 9.1 (36.1). – С. 138-142.
13. Стецишин М. М., Непша О. В., Кондратенко А. І. Вивчення фізико-геологічних та антропогенних процесів на навчальній практиці з геології в Північно-Західному Приазов'ї. Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи: зб. Матеріалів V Міжнарод. наук. практ. інтернет-конф., 20 вересня 2016 р. – Переяслав-Хмельницький, 2016. – Вип. 5. – С. 14-18.
14. Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» № 347/2022 від 17.04.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
15. Ярчук Г. Екологічне виховання: сутність та основні напрями. Вища освіта України. – 2008. – № 2. – С. 91-97.
16. Hryshko Svitlana, Zavialova Tetiana. Methodical approaches to the formation of geological and geomorphological skills of students in the study of school geography. Креативний простір України та світу: кол. моногр. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. – С. 9-16.

Кравчук Ольга Юрївна

Кандидат політичних наук, доцент

*Національний університет кораблебудування
імен адмірала Макарова*

1.12. Викладання дисципліни «Етика ділового спілкування» як засіб формування комунікативних компетентностей у студентів технічних ЗВО у міжкультурному середовищі

Гуманітаризація освіти в Україні спрямована на формування у студентів як інтелектуальних здібностей, так і моральних та естетичних якостей. Сучасний розвиток суспільства потребує кваліфікованих спеціалістів, людей, які здатні мислити творчо, масштабно, з урахуванням творчих надбань людства в цілому. У зв'язку з цим особливої значущості набуває вивчення студентами норм етики та впровадження їх у ділові стосунки. Досвід людства підтверджує закономірність взаємозв'язку між досягненням матеріальних результатів праці й умінням формувати ділові стосунки, а висока культура спілкування – запорука життєздатності суспільства і життєтворчості людини. Розвиток виробничих відносин стимулював учених і практиків до вивчення спілкування у зв'язку із становленням і розвитком особистості. Саме на цьому шляху плідно об'єдналися позиції етиків і психологів. У науці відбувся так званий комунікативний поворот. Суть його – у переході від суб'єкта, який віддає перевагу монологові, до суб'єкта,